

Як бачимо з таблиці 2, основні причини, що перешкоджають учням самостійно займатися фізичними вправами, є: відсутність бажання та інтересу (22%), перевантаженість навчанням у школі (18%), не стача вільного часу (18%). До причин, що, на думку учнів, незначно перешкоджають їм самостійно займатися фізичними вправами, вони віднесли: власну пасивність (2%), відсутність власного інвентарю (4%), відсутність можливості вибрати заняття за інтересом (5%).

Отже, результати дослідження дозволяють окреслити одну із проблем фізичного виховання учнів середнього шкільного віку: відсутність мотивації до самостійних занять фізичними вправами. Тому існує необхідність роботи у напрямку формування мотивації школярів, позитивного ставлення до самостійних занять фізичними вправами, усунення причин, які перешкоджають їм займатися фізичними вправами.

ВАЖЛИВІСТЬ ВРАХУВАННЯМ МОТИВАЦІЙНИХ ПРІОРИТЕТІВ ШКОЛЯРОК В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

ТЕТЯНА СУВороВА

Волинський державний університет імені Лесі Українки

Фізичне виховання молоді в нашій країні є одним із головних державних завдань. Актуальність його пов'язана з тим, що протягом останніх років понад 40 % учнів і студентів за станом здоров'я віднесено до спеціальної медичної групи. Особливу тривогу викликає здоров'я дівчат шкільного віку, недостатній рівень якого здатен негативно вплинути у подальшому на репродуктивну функцію.

Не викликає сумніву факт існування тісного зв'язку між здоров'ям дітей і підлітків та організацією і методикою фізичного виховання (В.К. Бальсевич, В.А. Запорожанов, 1987; А.Г. Сухарев, 1991; Т.Ю. Круцевич, 1999 та ін.).

Вивчення стану здоров'я дівчат 11–17-и років у взаємозв'язку з фізичним вихованням є надзвичайно важливим, оскільки науково обґрунтовує зміст різноманітних профілактичних та оздоровчих заходів.

Фізичне виховання в середніх школах є обов'язковим, спеціально організованим процесом протягом навчання, який вирішує не лише освітні, а й оздоровчі завдання. Однак його недосконала організаційна й методична основа, наявність застарілих засад авторитаризму й консерватизму, неможливість свободи вибору змісту занять є причиною низької мотивації школярів до уроків фізичної культури та занять фізичними вправами у вільний час.

Протягом останніх років проведено чимало досліджень, присвячених вивченню причин зниження рухової активності школярів (Т.Ю. Круцевич, 2000; В.С. Добринський, 2000; М.М. Безруких, М.Ф. Кисельов, Г.Д. Козлов та інші, 2000). Пошук стимулів, які сприяють позитивній мотивації підлітків до самовдосконалення засобами фізичного виховання, необхідно продовжувати.

Науково-дослідна робота проводилася на базі експериментального майданчика школи № 20 м. Луцька. У ході констатуючого експерименту вивчалися мотиви та інтереси дівчат-підлітків до фізкультурно-оздоровчої діяльності, ставлення батьків до занять дітей фізичною культурою та спортом.

Результати дослідження показали: відсоток осіб, які систематично займаються фізичною культурою і спортом, у віковому діапазоні, що вивчався, поступово зростає, а потім зменшується. Більшість дівчат не залучених до фізкультурної діяльності декларують

бажання займатись спортом та фізичними вправами. Дослідження мети фізкультурних занять виявило наступні результати: більшість опитаних (29,3%) прагнуть удосконалити форми тіла, 20,2 % - активно відпочивати, 18,7 % – спілкуватися з друзями. Названі, а також інші цілі занять (рис.1) дівчата не асоціюють із шкільними уроками фізичної культури, про що свідчать пропуски їх респондентами, кількість яких з віком збільшується. Причинами пропусків уроків фізкультури є незадоволеність дівчат їх змістом та організацією. Основною причиною, що заважає дівчатам займатися фізичною культурою і спортом у позаурочний час у кожній віковій групі названа причина “брак часу” і з віком все більше респондентів зазначають цю причину, як домінуючу. Це означає неправильно сформований перелік ціннісних орієнтацій, у якому фізкультурні заняття відсунуті на задній план.

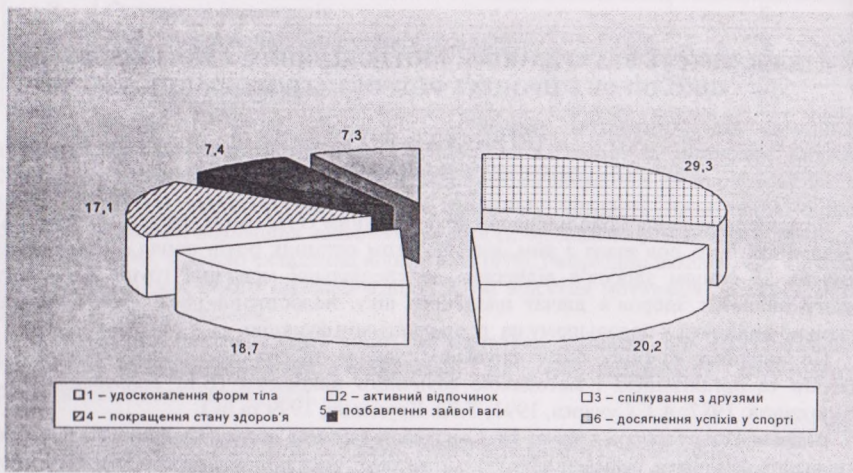

Рис. 1 Мотиваційні пріоритети дівчат 11 – 17 років до занять фізичними вправами (%)

Результати вивчення мотиваційних пріоритетів до занять фізичними вправами дівчат різного віку свідчать про прагнення більшості з них до вдосконалення форм тіла. Виняток складають дівчата 11 років (42,0 %), які ставлять собі за мету покращити стан свого здоров'я. Дівчата 11–17 років не асоціюють шкільні уроки фізкультури з можливістю досягнення вищезазначеної мети, тому кількість тих, хто пропускає уроки фізкультури “інколи” та “регулярно”, з віком збільшується. Якщо серед дівчат 11 років таких 36,0 %, а серед 15-річних – 48,0 %, то серед 16 – 17-річних вже – відповідно 64,0 % і 80,0 %. Кількість дівчат яким подобаються ці заняття, з віком зменшується з 86,0 % в 11 років до 28,0 % в 17 років. Низька мотивація до виконання домашніх завдань з фізкультури, тобто до самостійних занять фізичними вправами пояснюється школярками неможливістю бачити наочно результати своїх досягнень, відсутністю наочних засобів самоконтролю та відсутністю контролю з боку вчителя фізичної культури.

Самооцінка стану здоров'я виявила його погіршення з віком. Так, в 11 і 12 років лише 12,0 % і 6,0 % дівчат оцінили стан свого здоров'я як “відмінний”, серед респонденток інших вікових груп не було жодної такої оцінки. “Добрим” стан назвали

72,0 % дівчат 11 років; 56,0 % – 12 років; 52,0 % – 13 років; 50,0 % – 14 років; 44,0 % – 15 років; 36,0 % – 16 років і 20,0 % – 17 років.

Виявленні мотиваційні пріоритети та результати самооцінки школярками стану здоров'я необхідно використовувати при організації урочних та позаурочних форм фізкультурних занять, проведенні пропагандистської та роз'яснювальної роботи, що може спричинити активне ставлення дівчат до фізкультурних і спортивних занять.

РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧИЙ НАПРЯМОК У ФОРМУВАННІ НАПОЛЕГЛИВОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ГРИ

ВІКТОР ТКАЧЕНКО, ЗОЯ ДІХТЯРЕНКО

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Рухова активність учнів 1-3 класів зменшується порівняно із дошкільнятами приблизно в 2-2,5 рази. А рухи, як відомо, є природною, біологічною потребою живого організму. Обмеження м'язової діяльності не лише затримує фізичний і розумовий розвиток дитини, погіршує стан здоров'я, але й призводить до того, що у майбутньому учень не може оволодіти життєво необхідними навичками. Шлях до оволодіння навичками веде через проявлення учнями наполегливості у своїй шкільній і позашкільній діяльності. Важливість наполегливості для характеристики людини визнана ще з давніх часів. Імідж українця завжди пов'язувався із високим рівнем працездатності й сміливості, наполегливості, здоров'ям, красою і освіченістю.

Об'єктом нашого дослідження виступає навчально-виховний процес з фізичного виховання молодших школярів загальноосвітньої школи. Предмет дослідження – формування наполегливості молодших школярів в умовах рекреаційно-оздоровчої діяльності засобами гри. Мета – визначити шляхи формування наполегливості „диференційованою” педагогікою.

Аналіз сучасних наукових досліджень показує [1, 2], що фізичний розвиток і рухова підготовленість дітей шкільного віку не відповідають вимогам нашого суспільства. Слабкість і непоширеність знань та вмій з основ формування і зміцнення здоров'я засобами фізичної культури, здорового способу життя, недостатня їх перспективність, низький рівень авторитету у загальній системі навчання призвели до формування певного стереотипу суджень у педагогів, лікарів, батьків, уявлення про досить легке і примітивне управління руховою активністю дітей, і тим більше, досягнення бажаного і потрібного оздоровчого ефекту.

Спеціальними дослідженнями встановлено, що особистісно-зорієнтований виховний процес будується не просто на врахуванні індивідуальних особливостей вихованців, а насамперед, на послідовному ставленні до них в процесі навчання і виховання, як до особистостей, як до відповідальних і відомих суб'єктів діяльності. Виховні ситуації, які створює педагог в рамках особистісно-орієнтованого фізичного виховання, мають забезпечити розвиток такого рівня свідомості, який би спонукав дитину до самопізнання фізичного стану і фізичної самоактивності з тим, що вона могла стати творцем власних духовного багатства, здорового життя. А це значить, що треба формувати ситуації, у яких стосунки дітьми із вчителями та батьками будуються на врахуванні не тільки їх гідності і права бути особистістю, а й фізичних можливостей. В цьому плані фізичні якості відіграють провідну роль у розвитку